

האיחוד

עלון לשבת קודש

בס"ז

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: כשרות (קל)

ההפטרה: "דברי ירמיהו" (ירמיה א)

כג' תמוז תשע"ח 1229 (שנה כג')

פרשת פנּוּס - שַׁבַּת מִבְרָכִין

ראש חודש אב יחול אי"ה ביום שישי מולדו ביום שישי בשעה 7:49 ו-8 חלקים

"ויאמר ה' אל משה עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ אשר נתתי לבני

ישראל" (כז, יב)

משה ואהרן נענשו שלא להיכנס לארץ ישראל בגלל חטא מי המריבה, אך הקב"ה נתן למשה את האפשרות לראותה מרחוק ואמר לו: "עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ אשר נתתי לבני ישראל". דרש רב שמלאי (גמרא סוטה יד, א): מדוע משה רבינו נתאווה להיכנס לארץ ישראל? וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה? אלא אמר משה: "הרבה מצוות נצטוו ישראל ואין מתקיימים אלא בארץ ישראל, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי", ואילו מצוות הן? תרומות ומעשרות וכדו' שרק בארץ ישראל מקיימים אותם.

מכאן נלמד עד כמה צריכים אנו להכיר בזכות הגדולה שנפלה בחלקנו לחיות בארץ ישראל, לנשום את אווירה ולקיים את המצוות התלויות בה, זכות שמשה רבינו גדול הנביאים שבכל הדורות לא זכה לה למרות שנתאווה לה מאוד ונהיה אסירי תודה להשם יתברך על כך יום יום שעה שעה וכל שכן שנקיימן מצוות אלו בדקדוק ושמחה.

"עולת תמיד העשויה בלח סיני" (כז, ו)

דרש רבי מנדלי מקוסוב: "עולת תמיד" – אלו הם המצוות והמעשים הטובים שעושה האדם בעקביות ובהתמדה בכל יום ויום, עליו לעשותם מתוך התחדשות כאילו ניתנו היום "בהר סיני". (ממעניות הנצח)

המעגל הקטן של חיי

מעשה שהיה

נולדתי למשפחה טובה, למדתי בבית ספר רגיל ונחשבתי לתלמיד שקט ונחבא אל הכלים ולכן המורים לא שמו לב שרוב השיעור חלמתי. איכשהו הצלחתי להישאר עם ראש על פני המים, את המבחנים עברתי בקושי באמצעות רעיונות שלא כדאי להנחילים לציבור אך הקושי העיקרי שלי היה הכנת שיעורי בית שם אי אפשר לשחק, הייתי עצלן בלימודים אך בשאר התחומים הייתי ילד אנרגטי וחרוץ.

לעיתים קרה שמורה קלט שלא רשמתי מילה במחברת מתחילת השנה, הגילוי הזה הרגיו אותי מאד אבל המבט המסכן שנתתי בו שייך מעט את חמתו, נדרשתי לעונש כלשהוא והמשכתי בדרכי. שהגעתי לשיבה, הייתי קם לתפילות, משתתף בסדרים וגם לומד את עיקרי הדברים. וכשאני מסתכל לאחור, שנות ילדותי ובחרותי חלפו בהחמצה שאין למעלה ממנה. איש לא חשב כי יתכן וישנה בעיה כלשהיא, לכל היותר יחסו זאת לאופיי השקט והמסוגר וזו הייתה העלון מוקדש לרפואה שלמה וזיווג הגון לרחל הודיה בת נעמי שמחה

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש: 8:29-8:31

כניסת שבת: 7:31 יציאת שבת: 8:22 יציאת ש"ס ר"ת: 9:17

לעניין הלכה פסק השולחן ערוך (יו"ד סי' נ"ד): "ספק ערלה בארץ ישראל אסור ובחוץ לארץ מותר". ומבואר בנושאי כלים על שולחן ערוך את הטעם לאסור בספק ערלה, שמאחר וחיוב ערלה בארץ ישראל הוא מהתורה הרי כאן ספק תורה ולחומרא (ס"ד ס"ק יג, וט"ז ס"ק יט).

אמנם יש כלל כשאיסור ערלה מתערבב בהיתר מתבטל ב-200 היינו יהיה מותר רק כשאחוז הערלה הוא 0.5% (ע"פ הרמ"א יו"ד סי' נח ס"ח וס"ד ס"ק כז, ילקוט יוסף ערלה פ"י ס"ה).

אלא שהאחרונים צירפו מס' ספיקות להקל כי כאן זה לא ערבוב ממש של פירות ערלה והיתר אלא פירות שאנו קונים בשווקים ויכול להיות שמגיעים ממקום שהוא ללא ערלה בכלל:

דעה א': כל סוג פרי שבו רוב הפירות אינם ערלה [אחוז הערלה 49% לכל היותר] מותר לקנותו בשוק החופשי.

*אמנם הפוסקים הבאים כתבו שאע"פ שמעיקר הדין אפשר לסמוך ולהקל מ"מ המחמיר לקנות פירות רק מחנות עם הכשר תבוא עליו ברכה. (ילקו"י ס).

בכלל הפוסקים כן: מר"ן הרש"ל צ' עובדיה יוסף צוק"ל (שו"ת יציע אומר ח"ו יו"ד סי' כד), מר"ן הרש"ל צ' יצחק יוסף וילקו"י ערלה פ"א ס"א-ג), הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך (מנחת שלמה סי' ע"א ח"ב, הרה"ג יצחק וייס (מנחת יצחק ח"ו סי' ט) וכל הנ"ל הוצאו במדריך לכשרות המעשי לגאון יואל רבינוביץ עמ' 114 ועוד).

הטעמים: עושים ספק ספקא נגד מר"ן שולחן ערוך שמה ההלכה כמי שאומר שבזמן הזה בטלה קדושת הארץ וספק ערלה גם בארץ מותר, ושמה פירות אלו הובאו מחוץ לגבולות הארץ התנכ"ית (שהוא שטח קטן מאוד לעומת שטח של ישראל היום) ושמה הובאו ע"י גויים ואז חל הכלל כ"ל הפריש מרובא פריש" (שכל פרי המצוי לפנינו הגיע מהרוב הכשר), ושמה אין דין קבוע והולכים אחר הרוב (ילקו"י ס).

דעה ב': כל סוג פרי שבו אחוז הערלה קטן מ-10% מותר לקנותו בשוק החופשי.

בכלל הפוסקים כן: מר"ן הגאון חיים קנייבסקי

הטעמים: כדין כל מיעוט מצוי שתלוי ב-10% כבכל תחום של איסור, שפרושו דכיון שהדבר (שיש ערלה) מצוי אף על פי שהוא מיעוט חוששים לו ושו"ת משכנות יעקב פסק ששעור זה הוא 10%. בספר דרך אמונה לגאון חיים קנייבסקי (פרק ט הל' מעשר שני ס"ק מה) (נכתב ע"פ מאמרו הרב יוסף אפרתי בהלכות ע"ה חלק 50 עמ' 23, וילקוט יוסף ערלה פרק י).

דעה ג': כל סוג פרי שבו אחוז הערלה קטן מ-5% מותר לקנותו בשוק החופשי.

בכלל הפוסקים כן: מר"ן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב צוק"ל, (וכן הוצא דעתו מדריך הכשרות המעשי לגר"מ רבינוביץ עמ' 114, וכן הרב יוסף אפרתי אחרוני בית מדרש להלכה בהוצאות חקלאיות נחמיות הכשרות ח"ד של גד"ל מחזיקי הדת עמ' 46 ועוד) מר"ן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר צוק"ל (הוצא דעתו דילקוט יוסף ערלה פרק י על הלכה ג הערה ג).

הטעמים: שספק על פירות ערלה מתעורר כאשר לוקחים את הפירות מהמשקים לשיווק והרי זה כדין "קבוע" ולא יועיל לזה מיעוט המצוי של 10%, אבל כשאחוז הערלה קטן יותר היינו פחות מ-5% שבמציאות כזה החשש לערלה הוא לא בכל המקומות שמשווק משם אותו פרי ואז זה "ספק קבוע ואפשר להקל (נכתב ע"פ מאמרו הרב יוסף אפרתי ח"ל וכן מדריך הכשרות המעשי ח"ל מס' הכשרות לגר"י פוקס פרק טז ועוד מאמרים).

מסקנת הדין: עדיף לכתחילה לקנות מחנויות עם הכשר דבר שמצוי מאוד בתקופתנו כגון: ברשתות השיווק גדולות [כסופרים ענקיים] שמחלקת הפירות והירקות שלהם בד"כ בהכשר רבנות (צריך כמובן לבדוק ולוודא כן) וגם בחנויות ירקות ניתן בקלות להשיג ללא חשש ערלה. וגם אם קונה בשוק החופשי יקפיד לקנות פירות שאחוז הערלה פחות מ-5%.

מצורפת טבלת אחוזי ערלה של מ-5% ומעלה, מה שלא מופיע בטבלה אפשר לקנות בשווקים החופשיים [ועדיף מחנות עם הכשר].

זהירות ערלה!!! ניתן להתעדכן בטלפון 02-6517793 לגבי אחוזי ערלה [תקליט]

להלן רשימת פירות הקיץ שאחוזי הערלה מ-5% בשווקים הפתוחים

אוכמניות 30%, **אפרסק** מזון ציפה לבנה גדול ועגול 5%, **נקטרינה** מזון ציפה לבנה גודל ביוני 6%, **ענבים ללא חרצן** מזון מיקדולי ירוק 13.1%, **פפאיה לאשכנזים** 80% **לספרדים** אינו בדין ערלה בכלל **צבר** 5%, **קרמבולה** 15%, **פסיפלורה (שעונית) לאשכנזים** 17% **לספרדים** אינו בדין ערלה בכלל

מדרשיה לבנים באשדוד רח' ציזילינג 9 במקלט ליד הבניין אזור ו: **בימים א-ה:** ב-8:15 בערב

שעור עם אחד הרבנים ביום א': לימוד חברותות עם אברכים נא לתאם בטל:

050-4194021, ביום ג': שעור מרכזי עם הרב ועקנין בספר חובת הלבבות שער הבטחון

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

טעות גדולה! התחנתני ולמדתי בכולל באותו סגנון בו למדתי בשיבה, כאן קלט ראש הכולל מהר מאד עם מי יש לו עסק ויום אחד הוא פנה אלי ואמר שפנו אליו כי מחפשים מלמד לכיתה ה' ואם אני יכול לעזור.... התחלתי ללמד בתלמוד תורה והצלחתי מאד עם הילדים, הם אהבו אותי מהרגע הראשון ואני ריתקתי אותם בדרך למידה מעניינת ומקורית אבל העצלנות והדחינות שאליהם התרגלתי לא עזבו אותי ממש, ודברים שנראו בעיניי משעממים- פשוט הונחתי, זה אומר שלא הכנתי מבחנים וכשהמנהל העיר לי על כך, ערכתי מבחנים אך שכחתי לבדוק אותם, לא הכנתי מערכי שיעור ולא ידעתי מראש מה אני הולך ללמד, גם הקשר עם ההורים היה קטסטרופלי ולמעשה כלל לא התקיים אלא מצדם.

וכשהורה היה מתקשר ומתעניין על ילדו, לא ידעתי מה לומר לו מלבד זה שהילד שלו מקשיב או ישן, רגוע או מפריע. לא השתמשתי בשום כלי מעקב אחר התקדמותם כי לא היו מבחנים ושיעורי הבית לא נבדקו על ידי וזאת משום שלא היה לי חשק.... הייתי מוסר שיעור וידעתי לעשות זאת היטב, נתן עבודות וזה הכל, איני יודע איך שרדתי באופן כזה. פה ושם נשמעו טענות של הורים שביקשו לדעת מה מצב הידע של בנם ואני לא ידעתי לענות וכך במשך תקופה הייתי שם לב לאותו ילד, בודק לו את המחברת, דואג שימלא מטלות עד שההורים מרוצים... עד שהורה אחד שבאמת היה אכפת לו מהתקדמותו של בנו גילה שהוא אינו נדרש להכין שיעורים או עבודות ולא ללמוד למבחנים, הוא פנה להורים אחרים כדי לבדוק מה קורה אצלם, תוך שבוע הוא הפעיל את כל ההורים שפנו להנהלה ומה שגילה המנהל גרם לפיטוריי. ואז החלה תקופה שאני מתבייש בה, ישבתי בבית ולא עשיתי דבר, ובטלה כידוע מביאה לידי שעמום והשעמום לידי חטא, התחלתי לנסות להרוויח כסף תוך הישארות בבטלה, הדרך הזו הובילה אותי רק להסתככות כלכלית ואנשים החלו להתרחק ממני. רעייתי, אשת חיל אמתית עמדה לימיני, היא לא הבינה מה קרה לי, מבחינתה הייתי מחנך מחונן, איך פתאום נפלתי? לא היה לה מושג כמה הכשל הוא עמוק. התחלתי ללמוד נהיגה בתקווה שעם רישיון יקל עלי למצוא פרנסה, אך היו לי טעויות שחזרו שוב ושוב על עצמן, הגעתי ל-200 שיעורי נהיגה ו-7 ססטים, עמדתי לפני ייאוש.

יום אחד אמר לי המורה נהיגה: "לא נעים לי להרוויח ממך כל כך הרבה, יש לי עצה בשבילך יש לי כדור מיוחד שאם תיקח אותו יש יותר סיכוי שתצליח בססט", מצוין, איפה קונים אותו?" "אי אפשר לקנות אותו סתם אבל אני שומר לעצמי כדורים כאלו לאנשים כמוך, אתן לך כדור ותראה איזו השפעה תהיה לו". הוא נתן לי כדור, אמר לי להמתין חצי שעה וערך לי מעין ססט, עברתי אותו בהצלחה ללא טעות אחת. "אני אקבע לך ססט, אתה תיקח כדור חצי שעה לפני כן ותעבור סוף סוף". הלכתי הביתה שמח וסיפרתי לאשתי ופתאום היא אומרת "אתה לא שם לב שאתה בן אדם אחר, אתה מדבר איתי כבר 35 דקות, לא הסתכלת בטלפון, לא קפצת מהמקום, לא איבדת את חוט המחשבה ואפילו הקשבת לי, זה לא קרה לנו מעולם".

השתתקתי מופתע, "תשאל אותו על הכדור הזה, קח אותו בכל יום" אמרה לי. אחרי שבוע עברתי את הטסט בקלות אמרתי לו: "אתה חייב לומר לי את שם הכדור, אני חייב להשיג אותו". "זה לא כל כך קשה, קוראים לו ריטלין". "נו באמת, זה לילדים, כמה מהתלמידים שלי לוקחים אותו" אמרתי. "תפלא, אינך יודע כמה מבוגרים לוקחים אותו, אני מציע לך ללכת לנוירולוג... עשיתי כדבריי, הלכתי לנוירולוג ועברתי אבחונים והתברר שאני סובל מהפרעת קשב רצינית. קבלתי ריטלין וחיי השתנו באחת .

הקשר עם הילדים, ההורים והסביבה, התחלתי ללמוד בפעם ראשונה בחיי הוראה ולאט לאט חזרתי לתחום, וכיום אני מנהל בית הספר ממנו נזרקתי אך זה סיפור בפני עצמו. דווקא בגלל השנים הקשות שעברתי שדרגתי את כל המוסד החינוכי הזה, וכל מה שהייתי רע בו הפך לטוב

הקשר עם ההורים, מעקב אחר מצבם הלימודי של התלמידים, ביקורת מכובדת מתוך המערכת ופיקוח על המורים מתוך הבנה ולא מתוך כעס או רצון ל"חפש"... זהו סיפורי ואני מפרסמו לגרום שכל מי שמזהה את התופעות הללו שימהר לטפל בעצמו וישנה את חייו לטובה.

(חיים ולדר - סיפורים מהחיים 2)

הלכות ערלה (ד)

פינת ההלכה

א. פירות העץ היוצאים בשלוש השנים הראשונות לנטיעת העץ הינם ערלה ואסורים באכילה והנאה (הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"י הל' ט, שו"ע יו"ד סי' רל"ז ס"א).

ודין זה בין בפירות של ישראל בין של גוי (שו"ע ס"ה) חל בין בארץ בין בחוץ לארץ (שו"ע ס"ט).
ב. בשנה הרביעית אין הפירות מותרים באכילה אלא רק אחרי פדיון ונקראים "נטע רבעי" (שו"ע ס"ט) ומשנה חמישית והלאה הפירות מותרים לגמרי [אחרי הפרשת תרומות ומעשרות כרגיל] (שו"ע ס"ד).
ונחלקו אם דין "נטע רבעי" נוהג בכל מקום :

לספרדים : נוהג בין בארץ בין בחוץ לארץ (שו"ע ס"ז) מכל מקום פדיון נטע רבעי בחוץ לארץ יהיה ללא ברכה [הטעם שיש הרבה פוסקים שחולקים על דין השולחן ערוך בזה] (שפתי כהן שם ס"ק יז, ילקוט יוסף ערלה לגר"י יוסף פ"א ס"י).

לאשכנזים : נחלקו אם נוהג בחוץ לארץ (שו"ע והרמב"ם ס"ט, משפטי ארץ ערלה לגר"י אפרתי פ"ב ס"כ).

ג. "נטע רבעי" נוהג גם בשנת שמיטה, ולכן פירות של שנת שמיטה שבעל השדה הפקירם, הקוטף אותם חייב ב"נטע רבעי" [אם העץ בשנה הרביעית לנטיעתו] ופטור מתרומות ומעשרות (הרמב"ם הל' מעשר עני ונטע רבעי פ"ט ס"ז, ילקו"י פ"א ס"ב-כ"ה, משפטי ארץ פ"ח ס"ד-ה, הרמב"ם שם פ"ט הל' ד, ילקו"י פ"א ס"י ועוד)

ד. אסור ערלה נוהג בעצי מאכל (הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"י הל' ט, שו"ע ס"א) ולא בעצי סרק (משפטי ארץ פ"ט ס"ק 6, ילקו"י פ"ה ס"א, עיין בשו"ע ס"ט). אולם אילן סרק שנוטף ממנו שרף והוא ראוי לאכילה, יש להחמיר לנהוג בו ערלה בארץ ישראל, אבל בחוץ לארץ אין צריך לנהוג בו ערלה (ילקו"י שם, משפטי ארץ ס"ט).

ה. אם צריך להעביר שתיל או עץ מאכל ממקום למקום ולשותלם מחדש צריך לדעת איך להעבירם, כדי שלא יחשב נטיעה חדשה המצריכה לספור שלוש שנות ערלה מחדש (ע"פ שו"ע יו"ד סי' רל"ז ס"ט-כ).

הסבר: כדי שלא יחשב נטיעה חדשה צריך שהשתיל או העץ יישארו "מחוברים" כל זמן העברה (הכוונה רואים פני קרקע) וזה מבוצע בטכניקות שונות כמפורט בילקוט יוסף (ילקו"י פ"ז ס"ב והלכה).

גם המרכיב יחור באילן יש אופנים שמתחייב בערלה למרות שלעץ עצמו יש כבר מעל 4 שנים כמפורט בשולחן ערוך (שם).

ו. בפרי הפסיפלורה (שעונית) נחלקו הפוסקים בזמננו אם יש דין ערלה:

לספרדים : אינו בדין ערלה ודינו כירק .

הטעמים: כיון שגזעו כלה אף שחורו צומח משורשיו דינו כירק ולא כעץ ועוד כל שפירותיו הולכים ונעשים גרועים משנה לשנה אינו אילן ועוד שנותן פירותיו בתוך שנה (ילקו"י פ"ה ס"ט).

וכן פסק מר"ן הרשל"ץ עובדיה יוסף (ילקו"י פ"ה ס"ט), הרשל"ץ יצחק יוסף (ילקו"י ס"ט) הרשל"ץ מרדכי אליהו, הגאון רבי שלום משאש, הרב שנאור רווח ראש "בית עוזיאל" (אולר תשובות ערלה לר"ד אביטן עמ' סג) ועוד.

(ולכן כשמתקשרים ל"קדן מעשרות" בירושלים והתקליט אומר שפסיפלורה 17% ערלה זה לפי האשכנזים אבל לספרדים אינו בדין ערלה).

לאשכנזים: הנו עץ לענין ערלה -והוא בדין ערלה

וכן פסק הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצוק"ל (אולר תשובות ערלה שם הערה 39), וכן פסק הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצוק"ל (ע"פ קדן מעשרות בירושלים וכן עיין בשו"ע שבת הלוי ח"ו

סי' קס"ה) וכן מובא בס' תבואות יוסף (ילקו"י ס"ט).

שואל ומשיב

שאלה: הקונה פירות בשווקים הפתוחים כהאין הכשר צ"ל

הפירות הפתוחים קונים אמנה, האם כולל להפרשת תרומות ומעשרות צריך לעלות על ארצה ??

תשובה: פירות המצויים בשווקים הפתוחים מקורם ממשקים שונים, ממשקים שהפירות שלהם ללא ערלה ומשקים שחלק מפירותיהם ערלה וכשהם מגיעים לשווקים אי אפשר לדעת את מקורם והכל מעורבב .